

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yleistukilain, kotoutumisen edistämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yleistukilain, kotoutumisen edistämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksen (s. 37) mukaan täysimääräisenä kotoutumistukena maksettava yleistuki olisi tasoltaan noin 723 euroa kuukaudessa (2026 tasossa), eli noin 77 euroa vähemmän kuin täysimääräinen tavanomainen yleistuki. Juuri maahan muuttaneille maksettava alempi tuki voi lisätä maahan muuttaneen epätasa-arvon tuntua eikä paranna halua kuulua yhteiskuntaan. On vaikea kuvitella, että alemmalla tuen tasolla olisi merkittävä kielen oppimiseen motivoiva vaikutus. Kielen oppiminen on pitkä prosessi ja siinä tukee erityisesti nopeasti maahan tulon jälkeen alkava ja laadukas kielenopetus. Henkilön ei pitäisi joutua odottamaan suomen kielen opetusta kuukausia.

Hallituksen esityksen (s. 67) mukaan tavanomaisen yleistuen saamisen edellytykseksi asetettaisiin kolmen vuoden asumisaikavaatimus, minkä lisäksi tavanomaisen yleistuen voisi kuitenkin saada täyttämällä työttömyysturvalain mukaisen ansiopäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon tai osoittamalla kotoutumislain 26 §:n 3 momentin mukaisen suomen tai ruotsin kielen tavoitetasoa vastaavan kielitaidon. Esityksessä todetaan, että yksilöllä tulisi näin ollen olla tosiasialliset mahdollisuudet vaikuttaa saamansa tuen tasoon ennen kolmen vuoden asumisaikavaatimuksen täyttymistä. Esitys asettaa haastavaan asemaan henkilöt, jotka eivät ole vammaisia, mutta joiden lähtötaso kielen oppimiseen on matala koulutustaustan takia. Monet tietyiltä alueilta tulevat pakolaiset saattavat aloittaa kielen oppimisen opettelemalla ensimmäistä kertaa lukemaan ja kirjoittamaan. Toisaalta korkeasti koulutettu henkilö voi melko nopeasti saavuttaa riittävän tason. Toisin sanoen hitaasti oppiva joutuu

huonompaan taloudelliseen asemaan vain sen vuoksi, että lähtökohdat oppimiselle ovat huonommat.

Yleistuen rajaaminen kielitaitoperustaisesti monimutkaistaa jo entisestään monimutkaista tukijärjestelmää. Tämä lisää työtä työllisyyspalveluissa, kunnan kotoutumispalveluissa ja sosiaalihuollossa, kun arvioidaan henkilöiden edellytyksiä tukiin, selitetään henkilöille päätöksiä, ohjataan heitä hakemaan muutoksia, kirjoitetaan lausuntoja ja muuten tuetaan henkilöä. Maahan muuttaneen on useimmiten vaikea hahmottaa Suomen monimutkaista järjestelmää. Yhdistettynä toimeentulotuen muutoksiin, jossa perusosaa voidaan laskea, yleistuen rajaaminen mahdollistaa köyhyysrajan alittavalle tulotasolle jäämisen. Tämä voi perustua henkilön tekemään virheeseen tai puutteelliseen kielitaitoon, ja tilannetta voi olla hyvin vaikea tai mahdotonta saada muutettua.

Hallituksen esityksen mukaan (s. 39) tilapäisen suojelun perusteella myönnettyllä oleskeluluvalla maassa olevat saisivat oikeuden yleistukeen. Tämä on kannatettava esitys, joka vakauttaa monen tilapäistä suojelua saavan tilannetta.

Liitteet

Tiedoksi